

U.G. 3rd Semester Examination - 2024

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-6

[CBCS]

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. यथेच्छं दशप्रश्नानामुत्तराणि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदीयन्ताम् :

2×10=20

- i) मम्मटकाव्यलक्षणे “अनलङ्कृती पुनः क्वापि” —इत्यस्य किमस्ति तात्पर्यम्?
- ii) रससूत्रविषये अभिव्यक्तिवादस्य प्रवक्ता कः? कस्य ग्रन्थस्य टीका अभिनवभारती?
- iii) काव्यशास्त्रस्य चत्वारः सम्प्रदायाः के सन्ति?
- iv) विभावनालङ्कारस्य लक्षणं लिख्यताम्।
- v) सङ्केतितार्थः कतिविधः? के च ते?
- vi) यमकालङ्कारस्य लक्षणं लिख्यताम्।
- vii) “स्वसिद्धये पराक्षेपः” —कस्याः लक्षणायाः लक्षणमिदम्? उदाहरणं दीयताम्।

[Turn Over]

- viii) कथं दृश्यकाव्यं रूपकपदेन उच्यते?
- ix) मन्दाक्रान्ताच्छन्दसः लक्षणं लिख्यताम्।
- x) लघुस्वरः कदा गुरुर्भवति?
- xi) रससूत्रविषये अनुमितिवादस्य प्रवक्ता कः? कस्मिन् ग्रन्थे तस्य मतवादस्य उल्लेखो दृश्यते?
- xii) उत्प्रेक्षालङ्कारे “सम्भावना” शब्दस्य कोऽर्थः?
- xiii) लक्षणास्वीकारे हेतुत्रयम् उल्लिख्यताम्।
- xiv) अप्रस्तुतप्रशंसा कतिविधा भवति? लिख्यताम्।
- xv) मालिनीच्छन्दसः लक्षणं लिख्यताम्।

2. Answer any four of the following questions as directed: $5 \times 4 = 20$

- i) Discuss briefly the origin and development of Sanskrit Poetics.
- ii) Describe सारोपा लक्षणा with examples OR उत्पत्तिवादः of भट्टलोल्लटः as depicted in काव्यप्रकाशः।
- iii) Define काव्यलक्षणम् after मम्मटः।
- iv) Name and explain the figures of speech (any one):
 - a) यावदर्थपदां वाचमेवामादाय माधवः।
विरराम महीयांसः प्रकृत्या मितभाषिणः॥
 - b) आहवे जगदुद्दण्ड! राजमण्डलराहवे।
श्रीनृसिंहमहीपाल! स्वस्त्यस्तु नव बाहवे॥

- v) Write short note on: अभिधामूला व्याञ्जना OR छन्दोविषये यतिः।
- vi) Define and illustrate the following metres (any two): $2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2}$
शिखरिणी, वंशस्थविलम्, उपेन्द्रवज्रा, द्रुतविलम्बितम्।

3. Answer any two of the following questions selecting at least one from each Group. One must be written in Sanskrit with Devanāgarī Script: $10 \times 2 = 20$

GROUP-A

यथेच्छं कयोश्चित् द्वयोः अलङ्कारयोः साहित्यदर्पणानुसारेण लक्षणोदाहरणपुरःसरं व्याख्या सरलसुरगिरा देवनागरीलिप्या च विधीयताम् : $5 + 5 = 10$

- a) काव्यलिङ्गम्
- b) दृष्टान्तः
- c) भ्रान्तिमान्
- d) विभावना
- e) अपह्नुतिः

GROUP-B

Answer any one of the following questions: $10 \times 1 = 10$

- i) Who is the proponent of अभिव्यक्तिवादः? Describe the theory of अभिव्यक्तिवादः as depicted in काव्यप्रकाशः। $1 + 9$
- ii) “लक्षणा तेन षड्विधा” Define लक्षणा after मम्मटः. Name and explain the six divisions of लक्षणा with illustrations according to काव्यप्रकाशः. $1 + 9$

iii) Describe काव्यप्रयोजनानि with illustrations according to the प्रथमोल्लासः of काव्यप्रकाशः। 10
